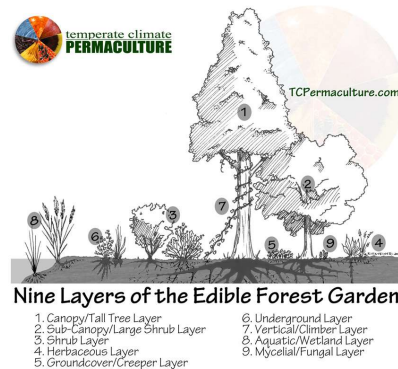

Wat is een voedselbos?

- Door mensen ontworpen, gericht op voedselproductie
- Gedomineerd door meerjarige, houtige soorten
- Benut ecologische principes van een natuurlijk bos (biomimicry & agro-ecologie)
- Functioneert zonder externe inputs (als mest, pesticiden)

Natuur en landbouw versterken elkaar

MENSEN

- Voedsel
- Verbeteren waterhuishouding
- Broeikasgassen vastleggen
- Gezond leefmilieu
- Mooi landschap & recreatie

ECOLOGIE ALS BASIS

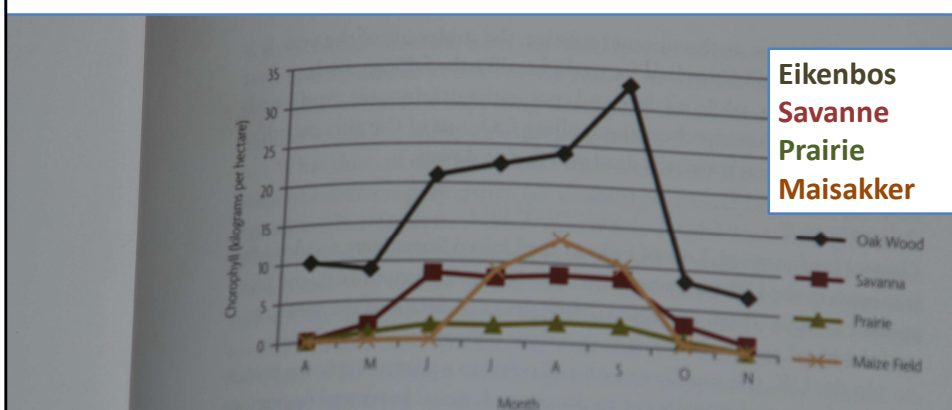
- Goed ontwerp biedt leefplek voor veel soorten
- Bestuiving, natuurlijk plaagbeheer
- Opbouw bodemvruchtbaarheid

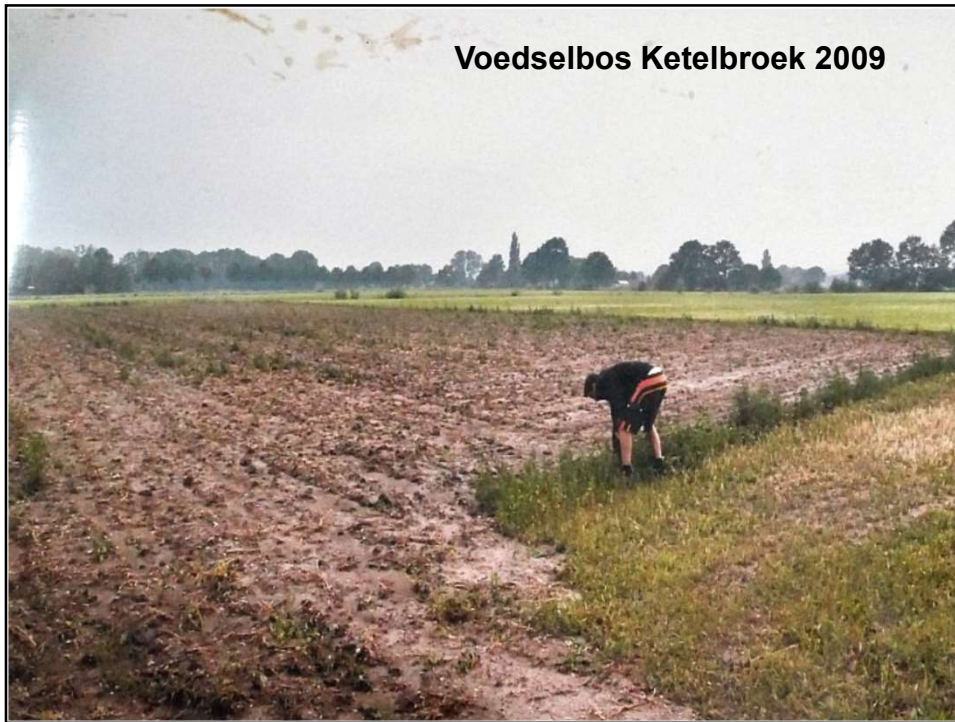
Vruchtlichaam Gele Aardappelbovist: schimmels die - in symbiose met bomen - mycorrhiza vormen zijn noodzakelijk voor vruchtbaarheid van het voedselbosysteem

De hoeveelheid bladgroen (chlorofyl) is maatgevend voor de hoeveelheid energie die in een systeem kan worden gewonnen en zo bepalend voor de netto productie.

“There is vastly more chlorophyll present in a forest than in a prairie, a savanna, or a field of maize, and for a greater portion of the year.” Graph after Ovington and Lawrence, 1967

Source: Rutter, Wiegrefe and Rutter-Daywater, *Growing Hybrid Hazelnuts; The new resilient crop for a changing climate*, Chelsea Green Publishing, White River Junction USA, 2015 (page 217)

VOEDSELBOSSEN: RIJK VOOR MENS ÉN NATUUR?

Biodiversiteit gemeten – Food Forest Ketelbroek vergeleken met De Bruuk
Drie indicatorgroepen in twee gebieden, aantallen en soorten

Biodiversiteit in Voedselbos Ketelbroek vergeleken met deel van nabij natuurreservaat De Bruuk (Natura 2000).
 Beide onderzoeksgebieden 2,5 hectare, gestandaardiseerde methodes gedurende april, mei en juni 2016.

Onderzoek: Jeroen Breidenbach en Emma Dijkgraaf (Wild Life Management, Van Hall Larenstein - Leeuwarden).

Vogels

Gebied	De Bruuk	Voedselbos
Soorten	23	22
Territoria	49	49

De Bruuk
Bos

Voedselbos
Struwelen

Gelijkenis: 36,4%

Nachtvlinders

Gebied	De Bruuk	Voedselbos
Soorten	168	169
Individueen	1411	2375

De Bruuk
Bos en hooiland

Voedselbos
Struwelen en gecultiveerd gebied

Gelijkenis: 39,6%

Loopkevers

Gebied	De Bruuk	Voedselbos
Soorten	27	35
Individueen	284	497

De Bruuk
Bos en nat grasland

Voedselbos
Grasland en akkerbouw

Gelijkenis: 8,8%

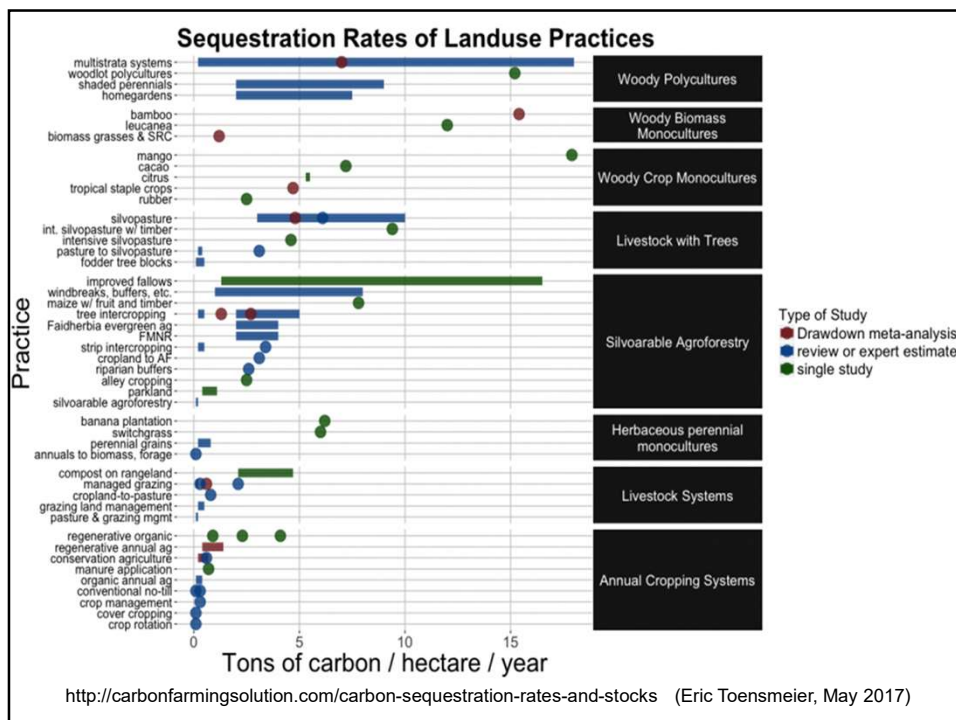
30 mei 2016 +++ circa 70 mm regen op één middag (= 70 liter per vierkante meter)

Forest Garden gerealiseerd door Martin Crawford nabij Totnes (Devon, UK)
Na 20 jaar is het organisch stofgehalte in de bodem gestegen van 3 % naar 12 %

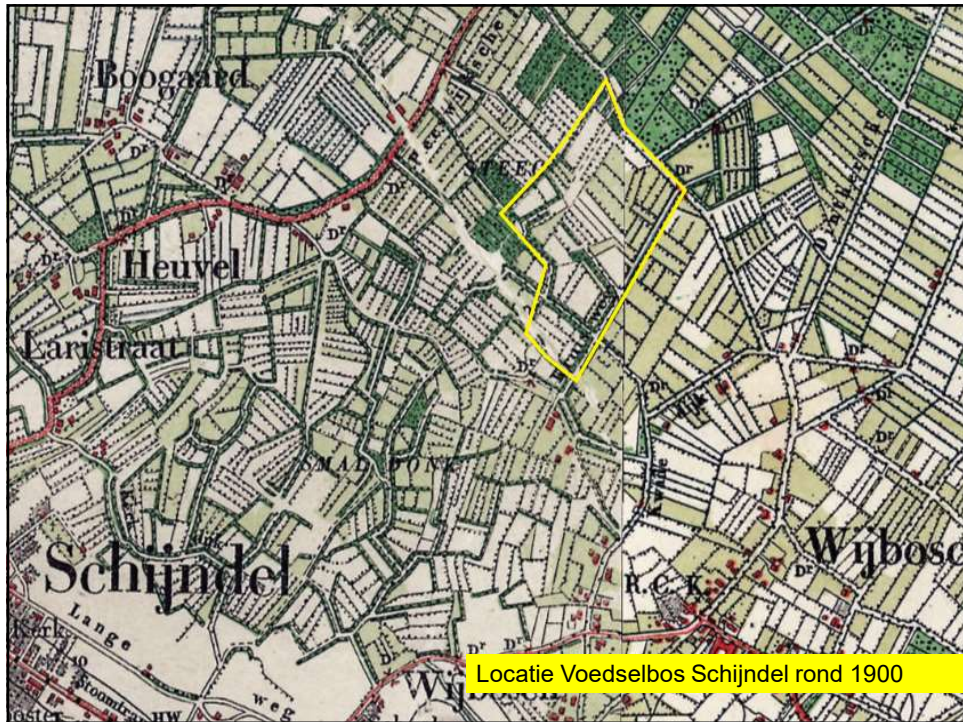
**1% organische stof in de bodem
=
170.000 liter water per hectare**

Ondertekening 'Green Deal Voedselbossen' 23 november 2017

Voedselbos Schijndel

- Gezamenlijk project van Stichting Voedselbosbouw, HAS en Groenontwikkelfonds Brabant
- Totaal 20,25 hectare
- Pacht (20 jaar) conform spelregels Ondernemend Natuurwerk provincie Noord-Brabant
- Informatie actief delen met geïnteresseerde agrariërs

Schets Voedselbos Schijndel

- Verrijking van landschap met hagen (tevens windluwte en biodiversiteit)
- Waterberging
- Aansluiting bij structuur populierenlandschap
- Rationalisatie oogst mogelijk
- Educatief voedselbos (0,8 ha)

Boulestreau, Yann,
Design and Performance evaluation of 1ha theoretical productive food forest.
 Msc Internship, Farming Systems Ecology, Wageningen University, 2017

